

Impersonal and passive modal constructions in Aanaar Saami

Tuomas Koukkari
Giellagas-institut, Oulu ollâopâttâh
CIFU XIV, Tartu, 19.8.2025

Oovdeb tutkâmuš

- PU **kelke*-:
 - Korhonen 1962: Zum syntaktischen Gebrauch des lappischen Verbs *gâl'gât* 'sollen, müssen' (Pan-Saamic)
 - Laitinen 1988 (Aanaar Saami, semantics), Koskinen 1993 (Saami & Mari)
- Pajekielâ:
 - Bartens, H.-H. 1979, Magga 1982
 - Koskinen 1998
- Anarâškielâ:
 - Bartens, R. 1972 (sajehaamij syntaks, mainâšuvá nollápersovn GEN-agentáin)
 - Meiddei Seipiharju 2022
 - Morottaja, M. 2007 (normativsâš, siskeeld veerbâi *kolgâđ* já *ferttiđ* semantik)
 - Meiddei Morottaja, P. 2024 (uánihis podcast)
 - Seurujärvi 2014 (Kandipargo, ohtâ rááhtus)
 - Koukkari 2024

Tuávááš: moodaalveerbah já nollapersovn

- Uralic languages commonly allow the use of impersonal and/or zero-person constructions.

Sataa.

rain.3SG

'It is raining.'

Uskaltaisikohan

dare.COND.Q.DSC

'I wonder if that's edible.'

tuota

that.PART

*syödä?*¹

eat.INF

- These constructions are especially common with modals.
- Verbs indicating necessity often lack polypersonal agreement entirely.
 - Agent or theme, if present, takes an oblique case (although sometimes still analyzed as a subject)

- GEN in Finnish

Minun

1SG.GEN

'I must go.'

täytyy

must.3SG

mennä.

go.INF

Tuávááš

- Sämikielâin moodaalveerbah lättejuh almolávt tegu viehâ táváliih veerbah: subjekt nominativist, verbâ kongruist persovnist já lovvoost
- Generisiih impersonalráhtuseh, main almosân puohtum subjekt ij lah ollágin, láá kuittâg viehâ táváliih motomij moodaalverbâigijn aainâs-uv paje- já anarâškielâst (Koskinen 1998: 77, 132-133; Koukkari 2024).
- Generisâi nollácelkkui objekt saje:
 - Suomâkielâst NOM
 - Anarâškielâst almolávt ACC; suomâkielâ interferensist NOM lii meiddei attestistum (Mettovaara 2023)

Passiv

- Almolii passiv miäruštâllâm mielđ: västideijee transitivichelkkuu
OBJ → PASS SUBJ
- Suomâkielâ "passiv" lii veerbâ sujâtemhäämi: *sanoa : sanotaan*
 - Ij tuođâlâš passiv, toimâm čuosâttâh lii objekt (Kelomäki 2019)
 - OBJ NOM: *se sanotaan* 'tot iättoo' (ij ACC ***sen sanotaan*)
 - Vrd. nollapersovn
- Sämikielâin passivsuárguseh: *ettâđ* → *ettud*
 - Toimâm čuosâttâh → SUBJ, NOM
- Sämikielâin motomin meiddei 3PL subjektttáá ~ passiv

Passiv já modaleh

- Suomâkielâst nesessivveerbâin ij lah passiv; nollâpersovn puáhtá kevttuđ ton saajeest (ISK § 1355, § 1364):
 - se täytyy sanoa*
***se täydytään sanoa*
- Modalisij olgospyehtimij passiv sâmiikielâin: 4 mahđulâš vyevi?
 - Moodaalverbâ + passivisâš válduverbâ
 - Moodaalveerbâ passivsuárgus + aktivisâš válduverbâ (?)
 - Pajekielâst uáli härvinâsah (om. galgat → ?galgojuvvot; Koskinen 1998: il. 45-46, 77)
 - Nollâpersovn tegu suomâkielâst
 - Moodaalveerbâ 3PL passiv sulâstettee kiävtust
 - dat galga dadjojuvvot*
?dat galgojuvvo dadjat
dan galga dadjat
dan galget dadjat

Tutkâmčuosâttâh

- Modalisij olgospyehtimij passiv anarâškielâst
- Siämmááh veerbah tutkum siämmáá amnâstuv vuáđuld ko muu oovdeb tutkâmušâst (vrd. Koukkari 2024)
 - Meiddei siämmáá rajim: siämmááh veerbah kiedâvuššum, tuše indikativhäämih
 - Verbâ *tiettiđ* ij muu oovdeb tutkâmuš miel kevttuu nollácelkkuin → räijejum olgos taan tutkâmušâst
- Moodaalveerbâin rahtum passivsuárguseh iä kavnum → iä taan eenâb tutkum

NS	AS
NEC	
<i>galgat</i>	<i>kolgâđ</i>
<i>fertet</i>	<i>ferttiđ</i>
<i>dárbašit</i>	<i>tarbâšiđ</i>
<i>gártat</i>	<i>karttâđ</i>
<i>šaddat</i>	<i>(šoddâđ)</i>
POSB	
<i>oažžut</i>	<i>uážžuđ</i>
<i>bastit</i>	<i>pasted</i>
<i>máhttit</i>	<i>mättiđ</i>
<i>diehtit</i>	<i>tiettiđ</i>
<i>sáhttit</i>	<i>sättiđ</i> (EXST)
<i>dáidit</i>	<i>täidiđ</i> (EPST)
<i>(buktit)</i>	<i>pyehtiđ</i>

Metodologia já data

- Stuorrâ oosijn siämmaá ko ovdil (Koukkari 2024):
 - SIKOR = *Sámi Internationála Korpus* (<http://gtweb.uit.no/korp/>)
 - Search for sentences with desired modal verbs
 - Extract impersonal constructions, remove duplicates
 - Manual checking and analysis: search for passive verbs among polypersonal constructions, search for passive-resembling usage among impersonal constructions
 - For extremely frequent verbs, a (pseudo-)random sample of impersonal constructions analyzed, not every occurrence.
- Lovoh jurbim kyevti merhâšittee numerân (cf. Koukkari 2024; Kuokkala 2021: 341)

Tutkâmčuosâttuv rajim: Passiv

- Passivsuárgáseh anarâškielâst (Kielâkäldee miel [↗]): ”
 - -uď (2st. verb. km, 3st. v) – *juátkiď -> jotkuď, puurrâď -> purruď; lonottiď -> lonottuď*
 - -(â)šud, -(á)šud – (kiäs. verb) *finniď -> finnâšud, orniď -> ornâšud*
 - -siď (lohtâs 2st.veerbâi kievrâs maddui) – *laannjâď -> lanjâsiď, lekkâď -> lekkâsiď*, miinii tábáhtuvá jiešmeidlist”
 - Mediopassiv/medial?
 - ”-(â)ttâď, -(i)ttiď (lohtâs 3st. verbáid) – šoddâď monnii tooimâ čuosâttâhhân, om. *käskittâttâď* (olmâ tahhee lii illativist: *mun käskittittim pennui*)”
 - Vrd. ovdebáš

Raijim: Passiv já iärááh suárguseh

- Passivveerbâi iäruttem sulâstittee veerbâin:
 - Ereslágán sujâtem:
 - *kevttuđ : kiävttoo* vs. *čuávvuđ : čuávvu*
 - *lonottuđ : lonottuvvoo* vs. *tábáhtuđ : tábáhtuvá*
 - Ij vises kriiteer
 - Transitivity verb → it is possible to form passive
 - Västideijee transitivity verb it is not → it is possible to form tagarist suorgiittum (?)
 - Västideijee (teikkâ máhđulávt västideijee) transitivity verb it is, but merhâšume it is meendu kukken (?)
 - *tiettiđ – tiettuđ; njoommâđ – njuámmuđ*
 - Västideijee verb it is, but totkin it is not transitivity verb: *uápásmiđ ~ uápásmuđ; mañaniđ ~ mañanuđ; josijdiđ ~ josijduđ; rävhidiđ ~ rävhiduđ*

Raijim: Passiv já iärááh suárguseh

- Verbâ sátáččij leđe passivsuárgus; suomâkielâst lii vástideijee tr. já itr. verbâ:
 - *kulluđ < kuullâđ; kuulua – kuulla*; vrd. eng. 'be heard' vs. 'be audible'
 - *oinuđ < uáiniđ; näkyä – nähdä*; vrd. eng. 'be seen' vs. 'be visible'
 - *kavnuđ < kavnâđ; löytyä – löytää*; eng. 'be found' (!)
 - *sirduđ & sirdâšuđ < sirded; siirtyä – siirtää*; eng. 'move (tr.)' & 'move (itr.)'
 - *kárvudâttâđ < kárvudiđ; pukeutua – pukea*; 'get dressed' vs. 'be dressed'
- Eres räjitábáhtusah?
 - Moodaalverbâ + leđe + passivveerbâ partisip perfekt: motomin epičielgâ, lij-uv passiv perfekt vâi leđe + adjektiv funktioست kiävttum partisip?

Olesuđâsmitem kalga leđe vyeimist já tuhhiittum

Raijim: Nollá passiv funktiošt?

- Távjá vaigâd ettâđ et ličij oovtčielgiitlávť nuuvť tâi návť (vrd. ISK 1363-1364)
- Verbâ kalga leđe transitivitysâš
- Sänioornig: Objekt ovdil veerbâ
 - Vrd. táválumos sänioornig SVO

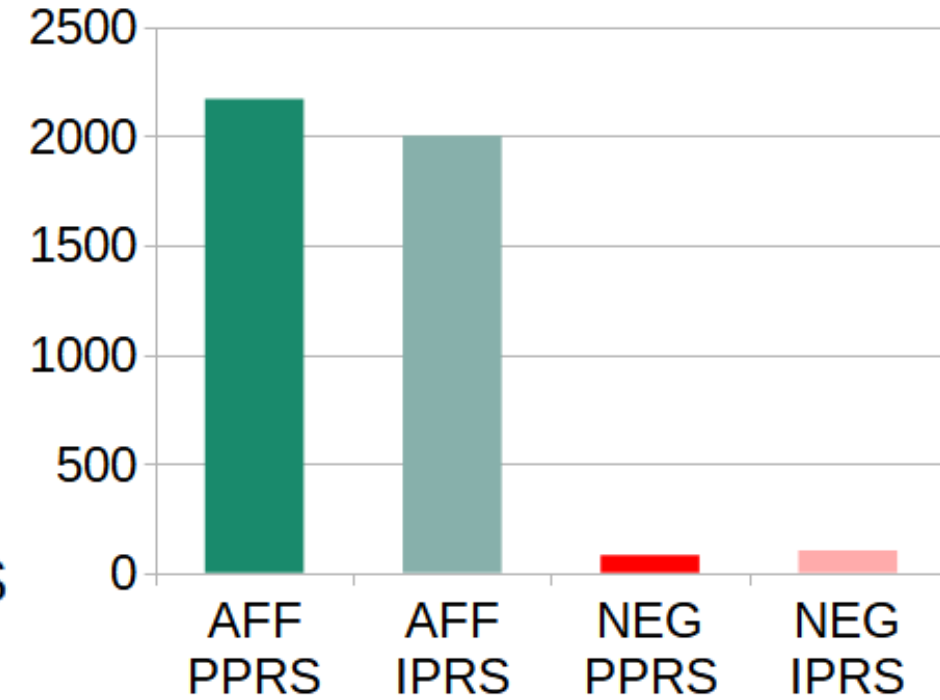
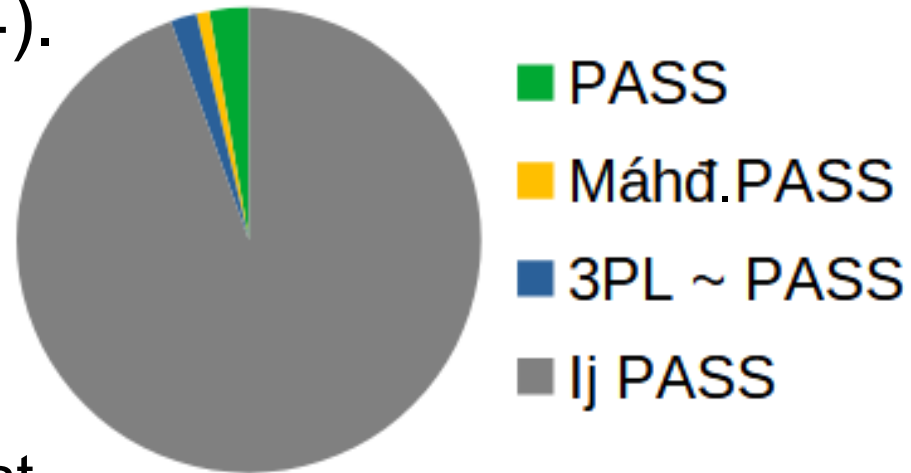
Raijim: Nollá passiv funktioost?

- Implisitsâš tahhee? Kategoristum implikistum loho mielt:
 - 1. Epimiärásâš maangâloho teikkâ ij implikistum loho ollágin (vrd. Suomâ-kielân: passiv implikist maangâ tahhee, nollá *Ij tain taarbâš poollâđ. táválumosávt oovtâ*) *Almottâtmijd kalga toimâttiđ majemustáá 2.3.2009.*
 - 2. Tulkkumvárásâš: Távjá kontekst implikist (oovtâ) tahhee, mut meiddei epimiärásâš tulkkum ličij máhđulâš (eromâšávt: raavah, pákkumeh, preteritist leijee muštâlem) *Pievlâ ääigi ferttij poostâ jodettiđ kyedin.*
 - 3. Čielgâ oovtâloho
 - Puávtáččij kenski iäruttiđ smavvâsubbooht-uv: om. kontekst vuáđuld čielgâ oovtâskâš olmooš < kiinii < kii ihenes, mut taat ij tääl lah rahtum
 - Viehâ subjektivsâš, iššeen motomin kevttum meiddei viärdádâllâm suomâ- já engelâskielân sehe tekstâkategoria (haaldâtlijn já tiedâlijn teeвтâin tuodânalásuhoht passiv)

NEC: *kolgâđ*

- Uáli táválâš, korpusist > 4300 idosid.
- Táválumos modaliteet "target-external deontic, but also dynamic and practical" (Koukkari 2024).
- PPRS: ohtsis > 2000, čielgâ passivid < 100
 - ~30 x 3PL passiv funktioist

[...] *huáđđookyevtis kolgáin tolvuđ Mánudáá asan*

NOM

AGR PASS

Avveel markkânist kolgii áidvuđ vuojadâmrido

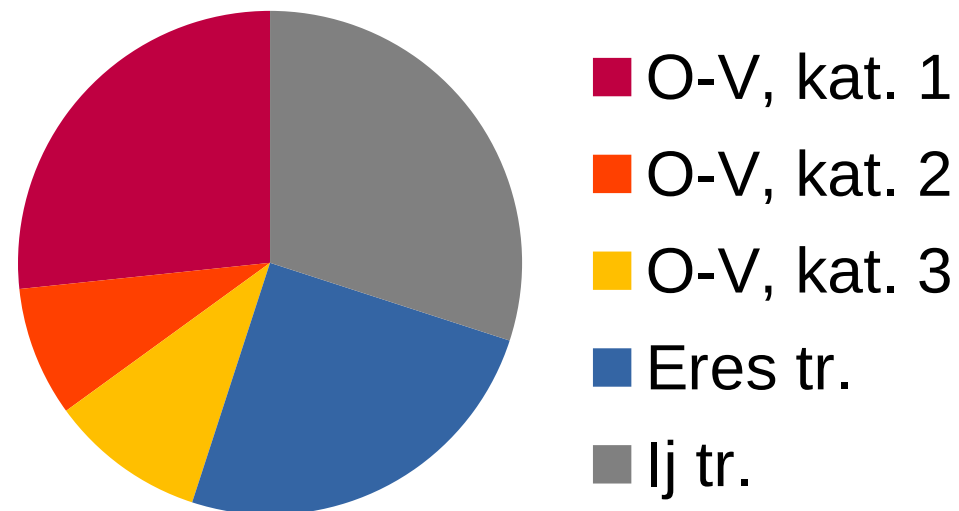
3PL ACT

ACC

NEC: *kolgâđ*

- IPRS: ohtsis ~ 2000, analysistum suulân 400 (20 %)
- 250 x objekt ovdil veerbâ, tain 140 kategoriast 1
 - Eromâšávt haaldâtlijn teeвstâin
- 10 x objekt nominativist
 - länámustáá suomâkielâst jurgâlum teeвstâin
 - 2 x genetivist (?): *ton*

Algâaalmugij uásálistemvuodâ kalga turvid

ACC

0

ACT

Ucâmušah kalga toimâttid sämitige čäällimkoodán

NOM

0

ACT

Mastniihân ton ääši-uv kolgâi rähtid

GEN

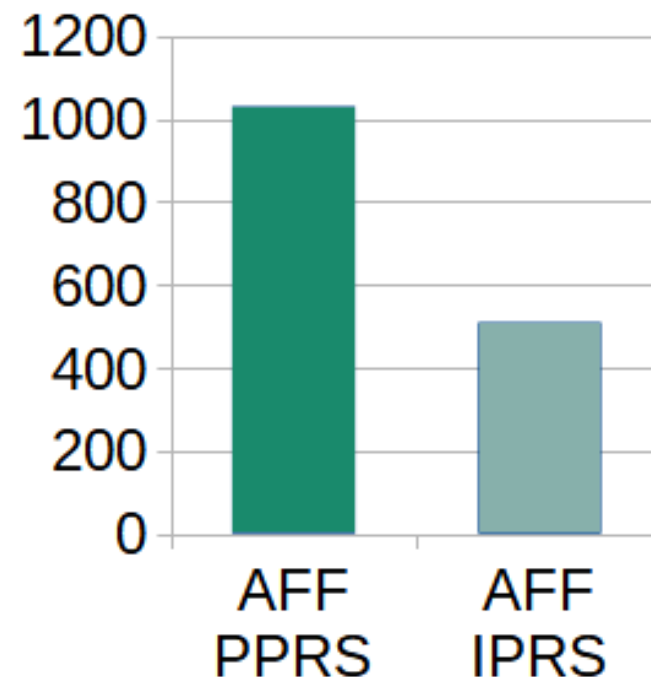
0

ACT

NEC: *ferttid*

- > 1500 iðosid.
- Kieldimhäämih iä kevttuu
- "Most common modality target-external dynamic circumstantial), but deontic and practical also found, as well as target-internal dynamic" (Koukkari 2024).
- PPRS > 1000 iðosid, tuše ~ 10 čielgâ passivid
 - 3PL passiv funktioست meiddei ~ 10 häävi
 - ~ 30 ucebeht čielgâ tábáhtusah

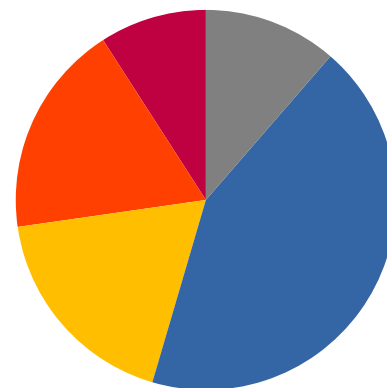
Tiäđuh ferttejeh tolluđ syeligâsâst
NOM AGR PASS

[...] *hávâdui juálgán, tom ferttejii sáhhâđ idduu paajaabeln rasta*
ACC 3PL ACT

NEC: *ferttid*

- IPRS 520, analysistum 220 ($\approx 42\%$)
- ~ 100 x objekt ovdil verbâ
 - Het-het $> 50\%$ transitivcelkkuin; stuorrâ uási iärááh transitiveh
 - Kategoriast 1 tuše ~ 20 iđosid (mut 2:st eenâb)

- O-V, kat. 1
- O-V, kat. 2
- O-V, kat. 3
- Eres tr.
- lj tr.

Korttâčovduu

ACC

ferttee

0

mušted

ACT

väldid

meddâl lohhest .

NEC: *tarbâšid*

- Suulân 520 iđosid korpusist (main mestâ puoh kieldimhäämih)
- "Affirmative forms seem to indicate practical necessity [...] Negative forms indicate negation of necessity (not necessity of the action's negation; cf. *kolgâđ*)" (Koukkari 2024)
- Suulân 210 x PPRS
 - Tuše ohtâ čielgâ passiv, suulân 10 epičielgub tábáhtus

Omo ij taarbâš kuáassin purruđ.

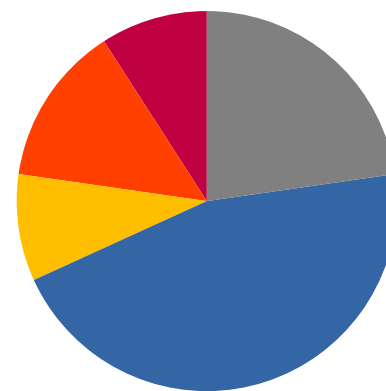
NOM AGR

PASS

NEC: *tarbâšid*

- IPRS ~ 300 idosid, analysistum ~ 220 ($\approx 73\%$)
 - ~70 x objekt ovdil veerbâ (< 50 % transitivcelkkuin)
 - Tuše kenski 20 čielgâsávt kategoriast 1, mut epičielgâ tábáhtusah (adai 2) viehâ manjá

- O-V, kat. 1
- O-V, kat. 2
- O-V, kat. 3
- Eres tr.
- Ij tr.

Ij tain taarbâš poollâđ.

LOC

ACT

0

NEC: *karttâđ*

- Suulân 330 iđosid, main ~ 300 PPRS
- "Indicates target-external dynamic modality; rarely practical or deontic" (Koukkari 2024).
- PPRS haamijn 3 x 3PL ~ PASS, 2 x sirdâšud

Noomâs sun lâi finnim tast, ko karttii távjá čoonnâđ suu vijlâsáid

3PL

ACT

ACC

Jis tánávt ij porguu, te talle párnááh kárttih sirdâšud suomâkielâ máttááttâsân.

NOM

AGR

ACT (?)

NEC: *karttâđ*

- IPRS uáli hárvináš, 30 iđosid
 - Suulân kuálmádás objekt ovdil veerbâ, kuálmádás iärááh transitiveh, kuálmádás ij transitiv
 - Tuše paarâ tábáhtus kategoriast 1, suulân vittâ kategoriast 2

Motomin kárttá keksid̄ aaibâs uđđâ sääni

0

ACT

ACC

NEC: šoddâđ

- "Most commonly indicates subject-external dynamic modality, but often also deontic; rarely subject-internal" (Koukkari 2024)
 - Tulkkum moodaalverbân motomin epičielgâ; meiddei leksikalisâžžân verbân
- PPRS suulân 300 iđosid
 - Masa 30 čielgâ passivid já motomeh epičielgubeh
 - Tain mestâ puohhâin šoddâđ kalga tulkkuđ leksikalisâžžân tâi fuutuur merhâšeijen (cf. Koskinen 1998; Skopets 2013)'

Täin kieldâin šadda väljejuđ ohtâ värijeessân jieškiäst-uv.

AGR PASS NOM

- IPRS uáli härvinâš, 30 iđosid
 - < 5 x objekt ovdil veerbâ, puoh kategoriast 3

POSB: *pyehtid*

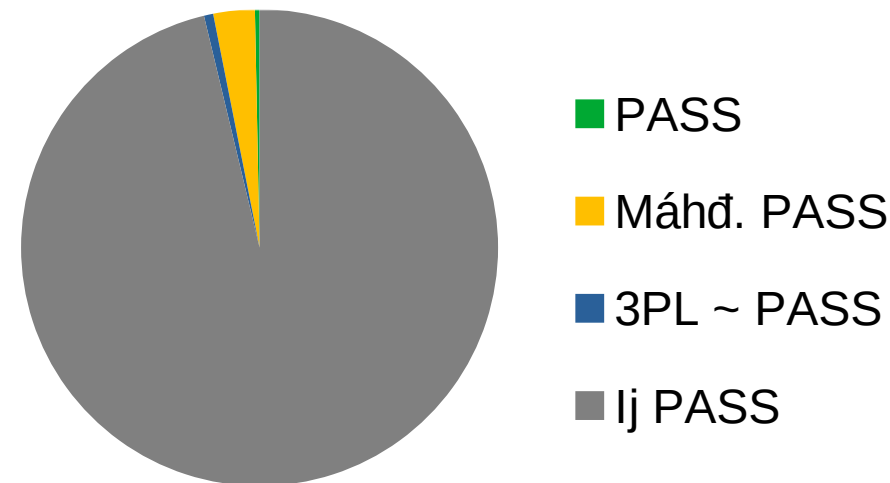
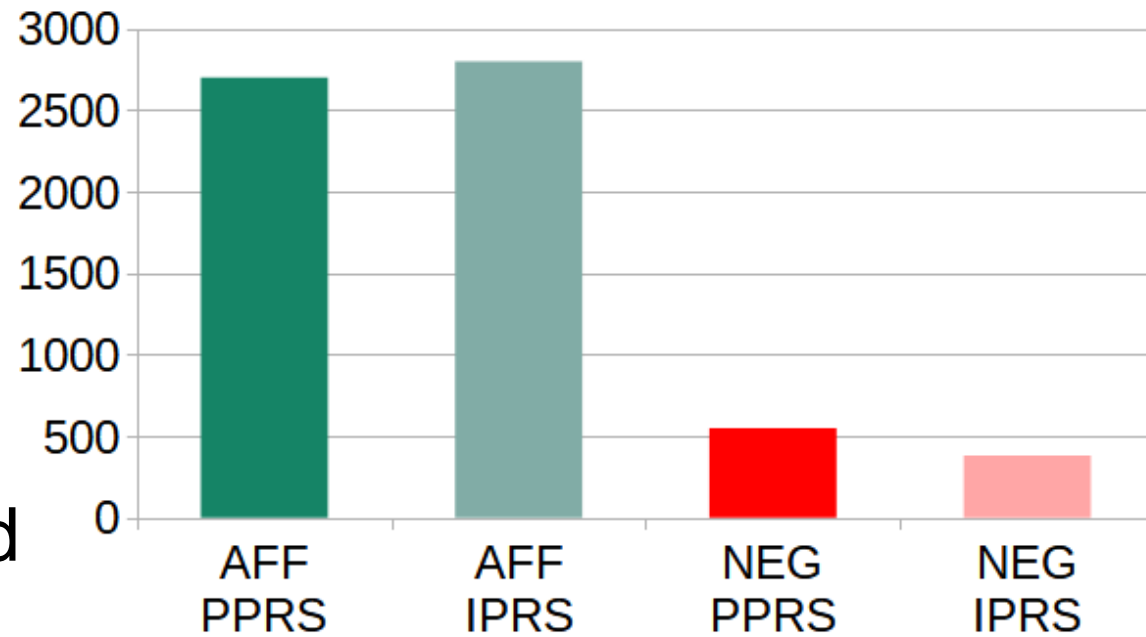
- Uáli táválâš, > 6400 iðosid
- "Most commonly target-external dynamic", mut eromâšávt PPRS:in meiddei iärááh moodaalvuodâ šlaajah (Koukkari 2024)
- PPRS > 3000 iðosid, čielgâ passivid tuše ~ 10; + máhđ. ohtsis ~ 100
 - ~ 20 x 3PL passiv funktiošt

[...] *suojâlem puáhtá vuáđududđ lahâaasâtmân*

NOM AGR PASS

[...] *piärguid puohtii kyedittidđ poccuigijn*

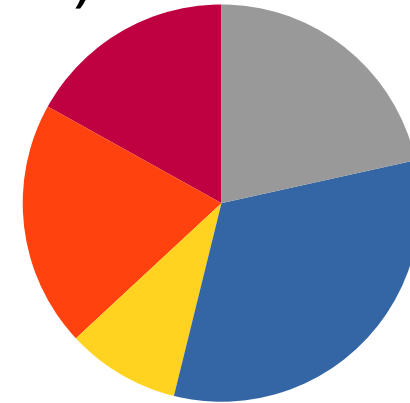
ACC 3PL ACT

POSB: *pyehtid*

- IPRS: 2800 iðosid, analysistum 650 ($\approx 23\%$)
- ~ 300 x objekt ovdil veerbâ, tain ~ 110 kategoriast 1

- O-V, kat. 1
- O-V, kat. 2
- O-V, kat. 3
- Eres tr.
- Ij tr.

Tiervuodâid puáhtá vuolgâttid Yle Sáámán .

ACC 0 ACT

Fáárun puáhtá lahted meid kove

0 ACT ACC

POSB: *uážžud*

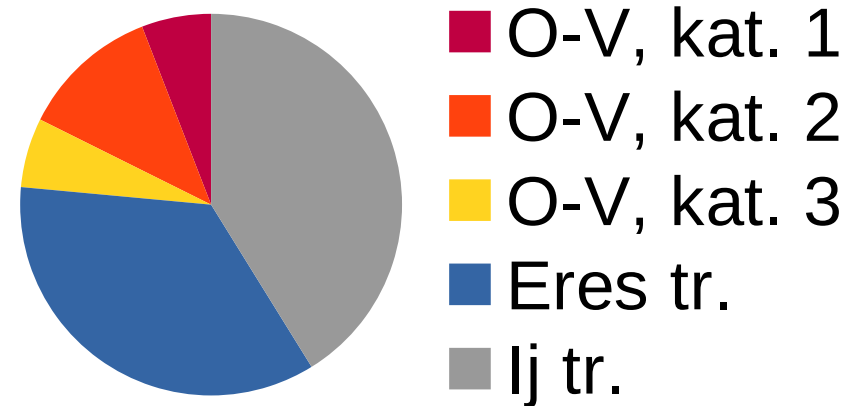
- Viehâ táválâš ~ 1200 iđosid
- "Most commonly target-external deontic modality, but also dynamic" (Koukkari 2024)
- PPRS > 600 iđosid; iä čielgâ passiveh, < 10 máhđulâžžâd
- 260 x IPRS, analysistum 170 (≈ 65 %)
- < 50 %:ist transitivcelkkuin objekt ovdil veerbâ, já tain tuše ~ 10 kategoriast 1

Maid sabattin uážžu porgâđ ?

ACC

0

ACT

POSB: *pasted*

- 160 idosid, mestâ puoh PPRS
- "Indicates dynamic modality, usually target-internal (skill or physical ability); rarely circumstantial" (Koukkari 2024).
- Čielgâ passiveh iä lah
- ~ 5 x IPRS, paarâ epičielgâ objekt ovdil veerbâ -tábáhtus

Ton ääigist ulmuu kielâovdánemproosees pasta čuávvuđ

ACC

0

ACT

POSB: *mättid*

- 360 idosid, mestâ puoh PPRS
- "Indicates target-internal dynamic modality, usually skill/knowledge" (Koukkari 2024)
- Čielgâ passiveh iä lah, tuše paarâ epičielgâ tábáhtus
- < 10 x IPRS; mestâ puoh täin transitiveh, mut tuše paarâ objekt ovdil veerbâ -tábáhtus, ige ohtâgin kategoriast 1

Šledgâpiergâseh láá torvoliih, ko taid máttá kevttid

ACC 0 ACT

Puátuseh

- Ohtâgin täst tutkum moodaalverbâ ij jur kevttuu passivcelkkuin
 - Tuše *kolgâđ*-veerbâst > 100 idosid (enâmusávt haaldâtlijn teevstâin); tast-uv tot lij < 1 % puoh celkkuin
- Aainâs-uv veerbâin *kolgâđ*, *ferttiđ*, *tarbâšid* já *pyehtid* oroččij lemin passiv sulâstittee kiävttu nollâpersovncelkkuin, mottoom verd ucceeb meiddei veerbâst *uážžud*
 - Eromâšávt objekt saje ovdil veerbâ viehâ táválâš
- Target internal -moodaalvuodâ almottettee veerbâin iä kevttuu passiveh iäge tom sulâstettee nollâpersovnehkin
- Äšši vadâččij lasetutkâmuš:
 - Maht ennuv kiävttojah passiveh almolávt? Maht ennuv kiävttojah nollâpersovncelkkuuh já tain objekt ovdil veerbâ?

Takkâ!

<https://github.com/tkoukkar/anaraskiela/>

Käldeeh

- BARTENS, HANS-HERMANN 1979: Zur Verwendung der Modalverben im Lappischen. *Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica*. Band 12. Hrsgb. Von Annemarie v. Gabain und Wolfgang Veenker. Wiesbaden.
- BARTENS, RAIJA 1972: *Inarinlapin, merilapin ja luulajanlapin kaasussyntaksi*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 148. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- KORHONEN, MIKKO 1962: Zum syntaktischen Gebrauch des lappischen Verbs gâl'gât 'sollen, müssen'. – *Commentationes Fenno-Ugricae in honorem Paavo Ravila*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 125 s. 233-351. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA-RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KOSKINEN, ARJA 1993: Suomalais-ugrilaisen Snesessiiviverbin tiet: saamen *galgat* ja marin *küleš*. – Sirkka Saarinen, Jorma Luutonen & Eeva Herrala (eds.) *Systeemi ja poikkeama. Juhlakirja Alho Alhoniemen 60-vuotispäiväksi*. Turun Yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 42 s. 55–73. Turku: TY.

Käldeeh

- 1998: *Toiminnan välttämättömyys ja mahdollisuus – pohjoissaamen modaalisten ilmausten semantiikkaa ja syntaksia*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 231. Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura.
- KOUKKARI, TUOMAS 2012: *Koltansaamen nesessiiviverbeistä*. Bachelor's thesis, University of Helsinki.
- KUOKKALA, JUHA 2021: Mihin suuntaan saamen progressiivirakenteet ovat menossa? Huomioita *lea jod̥us*, *lea manus* -ilmaustyyppistä pohjois- ja inarinsaamessa. Suomalais-Ugrilaisen Seuran Aikakauskirja, 2021(98), 321–348. <https://doi.org/10.33340/susa.97223>
- LAITINEN, LEA 1988: Pitääkö vai saako – modaaliverbin kaksoissidos. – *Virittäjä* 92: 57-83.
- MAGGA, OLE HENRIK 1982: *Modalverb og infinitiv innen verbalet*. Dieđut 1/1982. Guovdageaidnu: Sámi instituhtta.
- METTOVAARA, JUKKA – YLIKOSKI, JUSSI 2023: Structural Approach to Language Revitalisation: Revival of Aanaar Saami. In: Frick, M., Räisänen, T., Ylikoski, J. (eds) *Language Contacts and Discourses in the Far North* . Arctic Encounters. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-42979-8_11

Käldeeh

- MOROTTAJA, MATTI 2007: *Anarâškielâ ravvuuh*. Helsig: Paikkieennâm kielâi tutkâmkuávdáš.
- MOROTTAJA, PETTER 2024: Petter kielâmiinut: kolgâđ vâi ferttiđ? *Kielâmiinut* 19.2.2024.
Podcast, Yle. <https://areena.yle.fi/podcastit/1-68151970>
- MOSHNIKOFF, SATU – MOSHNIKOFF, JOUNI – KOPONEN, EINO 2009: *Koltansaamen koulukielioppi*. Aanar: Sää'mte'gğ.
- DE SAINT-EXUPÉRY, ANTOINE 1999 [1943]: *U'cc priinsâž*. Kati-Claudia Fofonoff (jurg.). Aanar: Sää'mte'gğ. Orig. *Le Petit Prince*. New York: Reynal & Hitchcock, Inc.
- SEIPIHARJU, SÁÁRÁ 2022: *Anarâškielâ uáppei ceelhâopâlij interferensfeeilâi analyys*.
Maht feeilah šaddeh já maht taid kannat tivvood? Master's thesis, University of Oulu.
- SEURUJÄRVI, MIINA 2014: *Anarâškielâ vyelgiđ kuus -tábáhtusah Mattus Ilmar Sevñis vuodâlohán -čalluin*. Bachelor's thesis, University of Oulu.
- SIKOR = *Sámi Internationála Korpus*. UiT Norgga árktalaš universitehta ja Norgga Sámedikki sámi teakstačoakkáldat, Veršuvdna 01.12.2021. <http://gtweb.uit.no/korp/>